

Ukratko o glavnim zahtjevima Direktive o SPUŽS

ECRAN radionica u Crnoj Gori
Budva, mart-april 2016

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

SPUŽS Direktiva 2001/42/EC

- Predstavlja jedan od najvažnijih međunarodnih standarda za sprovođenje SPUŽS.
- Na snazi je od 2001. godine:
  - Većina EU zemalja ju je sprovela u praksu do 2004. godine.
  - Za zemlje kandidatkinje je jedan od uslova za ulazak u EU.
- Ostali važni međunarodni dokumenti:
  - *Habitats Directive 92/43/EEC*
  - *UNECE SEA Protocol*
  - *ESPOO Convention*

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Ciljevi Direktive o SPUŽS

- ✓ Osigurati **visok stepen zaštite životne sredine**, te **poboljšati učešće nadležnih institucija i javnosti** u procesima strateškog planiranja.
- ✓ Doprinjeti uključivanju pitanja životne sredine u procese izrade i usvajanja planova i programa, sa ciljem **poboljšanja kvaliteta/obima temeljnih informacija u procesima donošenja odluka**.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Ciljevi Direktive o SPUŽS

- ✓ Osigurati da se za određene planove i programe koji bi mogli imati značajne uticaje na životnu sredinu sprovede **Strateška procena uticaja na životnu sredinu (SPUŽS)** s ciljem podsticanja **održivog razvoja**.
- ✓ **Osigurati učešće** nadležnih institucija i javnosti **drugih zemalja u slučaju prekograničnih uticaja SPP**.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Područje primene SPUŽS

Direktiva o SPUŽS određuje obaveznu primenu SPUŽS za planove ili programe

- ✓ koji podležu izradi i/ili usvajanju od strane nadležnog organa na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou ili koje je nadležni organ pripremio za usvajanje u zakonodavnom postupku Parlamenta ili Vlade,
- ✓ koji su propisani zakonodavnim, regulatornim ili administrativnim odredbama,
- ✓ koji se rade u oblastima poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, saobraćaja, upravljanja otpadom, upravljanja vodama, telekomunikacija, turizma, prostornog planiranja ili upotrebe zemljišta,

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Područje primjene SPUŽS

Direktiva o SPUŽS određuje primenu SPUŽS za planove ili programe:

- ✓ koji daju okvir za budućni razvoj i sprovođenje projekata navedenih u prilogima I. i II. Direktive 85/337/EEZ,
- ✓ za koje je, obzirom na mogući uticaj na zaštićena područja, utvrđeno da zahtevaju procenu prema članku 6. ili 7. Direktive 92/43/EEZ.

Sledeći planovi ne podležu SPUŽS Direktivi:

- SPP koji služe isključivo u svrhe nacionalne odbrane ili u civilnim hitnim slučajevima,
- SPP koji se odnose na finansije i proračun.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Područje primene SPUŽS

Direktiva o SPUŽS isto tako određuje da:

- Za planove kojima se određuje upotreba malih površina na lokalnom nivou i manje promjene planova i programa potrebna je SPUŽS, samo ako država utvrdi da bi mogli imati značajni uticaj na životnu sredinu.
- Države utvrđuju da li bi planovi, kojima se određuje okvir za budući razvoj i sprovođenja projekata, mogli imati značajne uticaje na životnu sredinu:
  - ✓ preispitivanjem pojedinačnih slučajeva,
  - ✓ određivanjem vrsta planova i programa ili
  - ✓ kombinacijom oba pristupa.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Način primene SPUŽS

- **SPUŽS obavlja se tokom izrade plana**, te prije njegovog usvajanja ili upućivanja u zakonodavni postupak.
- Kada je neki plan dio šire hijerarhije, s ciljem izbjegavanja dvostruke izrade starteške procjene, države članice uzimaju u obzir činjenicu da se, u skladu s ovom Direktivom, **SPUŽS sprovodi na različitim nivoima hijerarhije**.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Glavni elementi SPUŽS Direktive

Direktivu o SPUŽS **određuju četiri glavna elementa:**

- 1) Izrada izveštaja o strateškoj proceni.
- 2) Osiguranje javnog učešća i javne rasprave.
- 3) Uzimanje u obzir rezultata izveštaja o strateškoj proceni i javnog učešća u fazi donošenja odluka.
- 4) Pružanje informacija o donesenim odlukama.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Prekogranične konsultacije

Se sprovode samo u slučaju značajnih prekograničnih uticaja na prostor druge države (na osnovu zaključaka države koja sprovodi plan ili na osnovu molbe države na koju plan utiče):

- 1) Država koja sprovodi plan obavezna je da pošalje nacrt plana i Izveštaj o strateškoj proceni.
- 2) Država na koju plan utiče se izjasni, da li hoće učestvovati u daljim postupcima.
- 3) Država koja sprovodi plan sa nadležnim institucijama za životnu sredinu i javnosti države na koju plan utiče osigurava pravovremeno i efikasno javno učešće.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Proces donošenja odluka

Rezultate SPUŽS treba razmotriti i uključiti u proces donošenja odluka za vreme izrade plana, te prije njegovog usvajanja ili upućivanja u zakonodavni postupak.

Rezultati proizlaze iz:

- 1) Izveštaja o strateškoj proceni.
- 2) Mišljenja nadležnih institucija za životnu sredinu.
- 3) Izveštaja sa javne rasprave
- 4) Zaključaka o prekograničnim konsultacija.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Informacija o donešenim odlukama

Institucijama nadležnim za zaštitu životne sredine i javnosti treba na kraju procesa donošenja odluka predložiti konačni SPP i informaciju o:

- 1) načinu uključivanja rezultata Izveštaja o strateškoj proceni, učešća javnosti i nadležnih institucija i prekograničnih konsultacija u konačni SPP,
- 2) razlozima zašto je konačni SPP pripremljen u takvom obliku,
- 3) planiranom monitoringu.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Monitoring

Očekivane značajne uticaje SPP obavezno je pratiti kroz monitoring kako bi se:

- ✓ u što ranijoj fazi prepoznali mogući značajni negativni uticaji ili neočekivani značajni negativni uticaji i
- ✓ u takvom slučaju što ranije odredile i sprovele dodatne mjere ublažavanja takvih uticaja.

Moguće je koristiti već postojeće/uspostavljene sisteme monitoringa, ako omogućavaju adekvatno praćenje sprovođenja SPP.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

SPUŽS i EU fondovi u periodu 2014. – 2020.

- SPUŽS je obavezna za SPP koji postavljaju okvir za korišćenje sredstava iz EU fondova.
- **SPUŽS/PUŽS je *ex-ante* uslov za korišćenje sredstava iz EU fondova** u razdoblju 2014. – 2020. koji se osigurava:
  - ✓ **efikasnom primenom** SPUŽS i PUŽS Direktiva,
  - ✓ **obukom i razmenom informacija** za kadrove uključene u implementaciju ovih direktiva
  - ✓ **osiguravanjem efikasnih administrativnih kapaciteta.**

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Slide 14

Rezultati i izazovi primjene SPUŽS u Evropi

ECRAN radionica u Crnoj Gori
Budva, mart-april 2016

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Rezultati primjene SPUŽS u Evropi

- **SPUŽS je prepoznata kao standardni alat:**
  - ✓ Tela i osobe nadležne za postupak planiranja su dobro upoznati sa SPUŽS i znaju što mogu očekivati od nje.
  - ✓ SPUŽS se uključuje u proces donošenja odluka što je ranije moguće.
  - ✓ Rezultati se shvataju ozbiljno – izrađivačima plana "rana upozorenja" i prepoznavanje vjerovatnih rizika su često korisni.
- U mnogim slučajevima **SPUŽS vodi do promjena SPP/plana, što smanjuje uticaj na životnu sredinu i zdravlje** prilikom njegovog sprovođenja:
  - ✓ Novi prioriteti za razvoj, nova varijantna rešenja.
  - ✓ Kriterijumi zaštite životne sredine pri izboru projekata.
  - ✓ Uslovi za sprovođenje (definisanje "zabranjenih" područja).

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Rezultati primjene SPUŽS u Evropi

- **SPUŽS pruža efikasne prilike za uključivanje javnosti:**
  - ✓ Javnost koristi SPUŽS za uključivanje u procesu planiranja.
  - ✓ Javnost je informisana o SPP i njegovom mogućem uticaju na životnu sredinu i zdravlje.
- **SPUŽS je poboljšala izradu politika i strateško planiranje:**
  - ✓ SPUŽS je skrenula pažnju na neka pitanja vezana za životnu sredinu i zdravlje na visokim nivoima izrade politike i planiranja.
  - ✓ Nadležni za planiranje obraćaju više pažnje na pitanja zaštite životne sredine samo zato da bi izbegli kritike tokom postupka SPUŽS.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Ključni izazovi SPUŽS u srednjoj Evropi

- **Opšti nedostatak interesa** i **nedostatak kapaciteta** za fokusiranje na najvažnije primjere.
- **Preširoka primjena** – *pretjerano i/ili preopširno korišćenje SPUŽS.*
- **Samo formalno odrađen postupak** bez stvarnih rezultata – *ograničen pristup prilikom razmatranja varijantnih rešenja, nema izmjena u SPP/planu, odluci ili sprovođenju SPP/plana.*
- **Nizak kvalitet analize** i **nedovoljna kontrola kvaliteta** – *može dovesti u pitanje rezultate i zaključke SPU.*

A konačni rezultati?

- Problemi u primjeni SPP-ova koji su prošli SPUŽS postupak.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Uobičajeni mitovi o SPUŽS

SPUŽS je alat nadležnih tijela za zaštitu životne sredine!

Dobra praksa:

- ✓ SPUŽS je originalno osmišljena kao podrška postupku planiranja i kao takva je prvenstveno alat planera.
- ✓ Usprkos tome, SPUŽS postupci pružaju platformu za konsultacije s nadležnim institucijama za zaštitu životne sredine i zdravlja.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Uobičajeni mitovi o SPUŽS

SPUO zahtjeva detaljne analize koje mogu biti previše detaljne za određeni planski dokument!

Dobra praksa:

- ✓ Nivo detalja informacija i analiza u SPUŽS treba odgovarati nivou detalja SPP za koji se SPUŽS sprovodi.
- ✓ To bi trebalo odrediti kao dio procesa odlučivanja o potrebi SPUŽS i njenog sadržaja (scoping).

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Uobičajeni mitovi o SPUŽS

SPUŽS predstavlja značajan dodatni trošak i produžuje proces planiranja!

Dobra praksa:

- ✓ SPUO mora biti ispravno povezana s postupkom planiranja i sprovedena na *ex-ante* način (zahtev SEA Direktive).
- ✓ Saradnja stručnjaka za planiranje i stručnjaka za SPUŽS pomaže kod optimizacije SPP i razmjeni generiranih podataka.
- ✓ Trebalo bi koristiti vlastite kapacitete.

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Uobičajeni mitovi o SPUŽS

SPUŽS će odlučiti o strategiji, planu ili programu!

Dobra praksa:

- ✓ SPUŽS nije i ne bi trebala biti alat za donošenje odluka.
- ✓ SPUŽS će pružiti informacije o mogućim uticajima na životnu sredinu i zdravlje koje bi odluka prouzrokovala.
- ✓ Uprkos tome, zaključci postupka SPUŽS moraju se uzeti u obzir u odluci (*i za vreme sprovođenja SPP*).

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Hvala na pažnji!

Loše planiranje vodi ka lošim rezultatima!

Pitanja, komentari, primedbe...

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium

Hvala na pažnji!

I dobar plan može imati značajne negativne kumulativne uticaje sa drugim planovima!

Pitanja, komentari, primedbe...

This Project is funded by the European Union

Project implemented by Human Dynamics Consortium